

Тема уроку. Ознака сталості функції. Достатні умови зростання й спадання функції.

I. Повторіть раніше вивчений матеріал, запишіть відповіді на запитання у зошити.

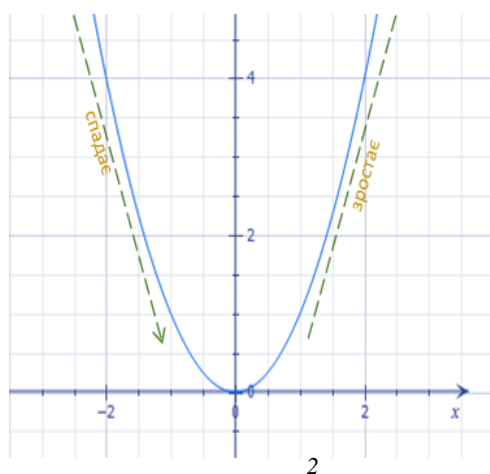
1. Сформулюйте означення функції , що зростає (спадає) на проміжку.

2. Опишіть «поведінку» графіка функції на проміжках її зростання та спадання.

Функція $y = f(x)$ називається зростаючою (спадаючою) на деякому проміжку, якщо для будь-яких x_1 і x_2 , що належать цьому проміжку, із умови $x_1 > x_2$ слідує, що $f(x_1) > f(x_2)$ ($f(x_1) < f(x_2)$).

Сам цей проміжок називається проміжком зростання (спадання) функції.

Приклад. Зростаюча функція $y = 3x+2$. Спадаючою є функція $y = -7x+1$.

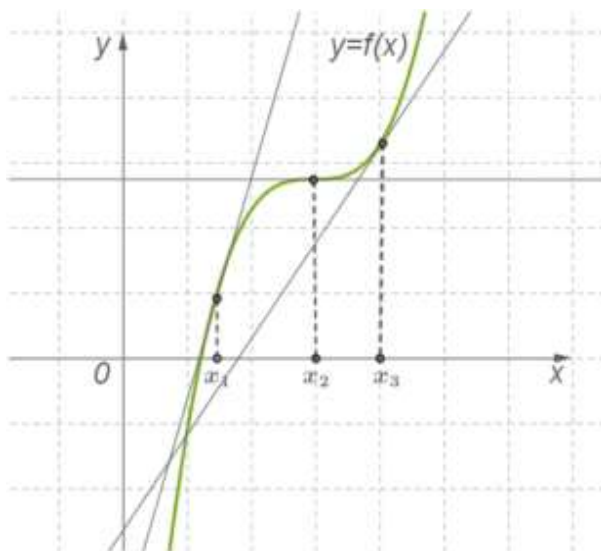

Графік функції $y=x^2$ з показаними проміжками спадання і зростання

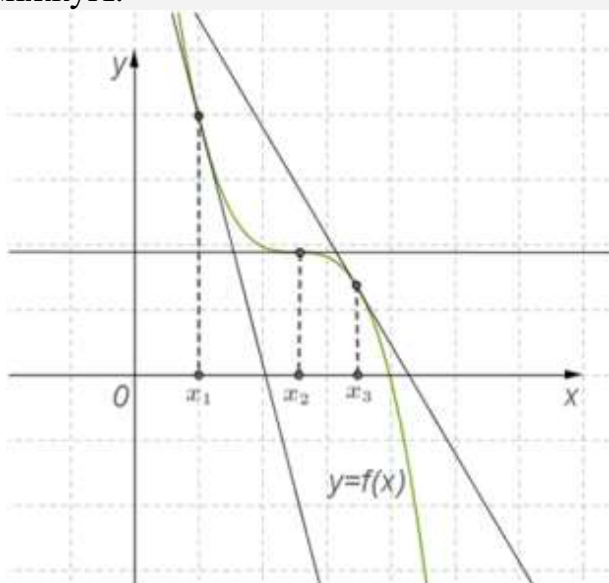
Як бачите, за графіком функції досить легко визначати її проміжки зростання та спадання. Для цього достатньо подивитися, від якого значення і до якого по осі Ox графік іде вгору (функція зростає), і між якими значеннями графік прямує вниз (функція спадає). Отриманні значення x слід записати як межі відповідних проміжків.

II. Вивчення нового матеріалу.

Теорема 1. Якщо у всіх точках відкритого проміжку X виконується нерівність $f'(x) \geq 0$ (причому рівність $f'(x) = 0$ виконується лише в окремих точках і не виконується ні на якому суцільному проміжку), тоді функція $y=f(x)$ зростає на проміжку X .

Теорема 2. Якщо у всіх точках відкритого проміжку X виконується нерівність $f'(x) \leq 0$ (причому рівність $f'(x) = 0$ виконується лише в окремих точках і не виконується ні на якому суцільному проміжку), тоді функція $y = f(x)$ спадає на проміжку X .

Отже, якщо існує похідна функції в інтервалі (a, b) і в даному інтервалі

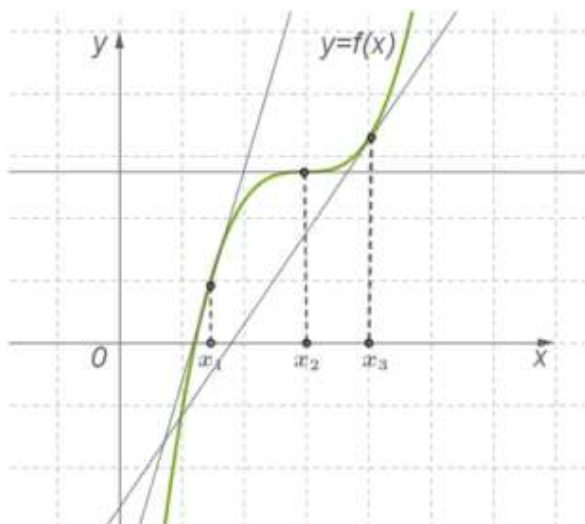
- 1) $f'(x) \geq 0$, тоді функція в ньому не спадає;
- 2) $f'(x) \leq 0$, тоді функція в ньому не зростає;
- 3) $f'(x) > 0$, тоді функція в ньому зростає;
- 4) $f'(x) < 0$, тоді функція в ньому спадає.

Приклад. Необхідно досліджувати інтервали монотонності функції $f(x) = x^3 - 4x^2 - 16x + 17$.

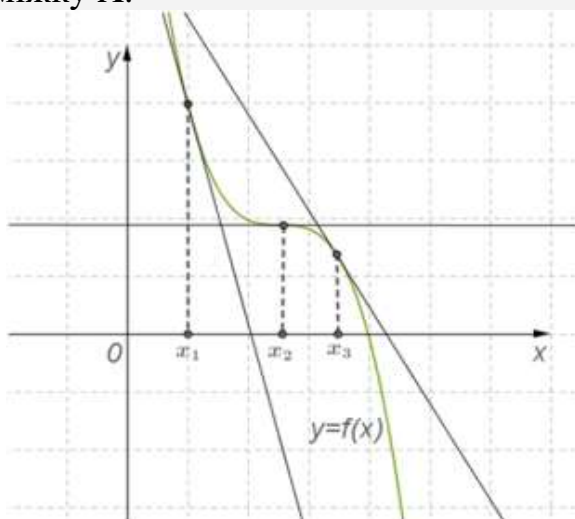
Спочатку знаходимо похідну: $f'(x) = (x^3 - 4x^2 - 16x + 17)' = 3x^2 - 8x - 16$.

Це парабола, яка перетинає вісь x в точках $x_1 = -43$ і $x_2 = 4$ і її гілки спрямовані вгору. Тому похідна від'ємна в інтервалі $(-43; 4)$ (функція спадає) і додатна в інтервалах $(-\infty; -43)$ і $(4; +\infty)$ (функція зростає).

Відповідь: функція $f(x) = x^3 - 4x^2 - 16x + 17$ зростає в інтервалах $(-\infty; -43)$ і $(4; +\infty)$, спадає в інтервалі $(-43; 4)$.

Теорема 2. Якщо у всіх точках відкритого проміжку X виконується нерівність $f'(x) \leq 0$ (причому рівність $f'(x) = 0$ виконується лише в окремих точках і не виконується ні на якому суцільному проміжку), тоді функція $y = f(x)$ спадає на проміжку X .

Отже, якщо існує похідна функції в інтервалі (a, b) і в даному інтервалі

- 1) $f'(x) \geq 0$, тоді функція в ньому не спадає;
- 2) $f'(x) \leq 0$, тоді функція в ньому не зростає;
- 3) $f'(x) > 0$, тоді функція в ньому зростає;
- 4) $f'(x) < 0$, тоді функція в ньому спадає.

Опорний конспект

Ознака сталості функції. Якщо $f'(x) = 0$ в усіх точках проміжку $(a; b)$, то функція $f(x)$ стала на цьому проміжку.

Ознаки зростання (спадання) функції. Якщо $f'(x) > 0$ при всіх $x \in (a; b)$, то функція $f(x)$ зростає на цьому проміжку.

Якщо $f'(x) < 0$ при всіх $x \in (a; b)$, то функція $f(x)$ спадає на цьому проміжку.

III. Практична робота.

1. Знайти проміжки зростання та спадання функції $y = 4x^2 - 16x$.

Розв'язання.

$$y' = 8x - 16;$$

Розв'яжемо нерівності

1) $8x - 16 > 0, x > 2;$

2) $8x - 16 < 0, x < 2.$

Отже, при $X \in [2; +\infty)$ функція зростає, якщо $X \in (-\infty; 2]$, то функція спадає.

Якщо на кінцях проміжку зростання (спадання) функція неперервна, то їх можна приєднати до цього проміжку.

Відповідь: $y \uparrow$, якщо $X \in [2; +\infty)$; $y \downarrow$, якщо $X \in (-\infty; 2]$; 2 - критична точка.

I. Розв'яжи завдання самостійно та запиши у зошит. Завдання для самостійної роботи.

№1. Визначте проміжки зростання функції $y = x^3 + 2x^2$

А	Б	В	Г	Д
$(-\infty; -1]$	$(-\infty; -1] \cup [0; 1]$	$[-1; 0]$	$[-1; 0] \cup [1; +\infty)$	інша відповідь

№2. Укажіть проміжки спадання функції

$$f(x) = -\frac{2}{3}x^3 - 1,5x^2 - 6x + 7.$$

№3. При яких значеннях a функція зростає на $\mathbb{R}$?

$$f(x) = \frac{x^3}{3} + 0,5ax + 16x - 3$$

А	Б	В	Г	Д
$(-\infty; +\infty)$	$(-\infty; -\frac{2}{3}]$	$[-1; 0]$	$(-\infty; -\frac{2}{3}] \cup [0; 1]$	$[-1; 0] \cup [1,5; +\infty)$

IV. Опрацювати матеріал конспекту, § 24, ст.143, питання для самоперевірки на ст. 145. виконати № 458.